

En la mort d'un granollerí

Honorem sa memòria!

L'ESTEVE Garrell, i també el malaguanyat senyor Espí, ambdós contribuïren, en certa època, al desenrotllament de diferents rames de la cultura a la nostra ciutat.

Es innegable que el segon formà cervells i educà a una legió d'homes, quins fruits han donat a Granollers honra i profit.

Més, el primer, o sia En Garrell, encara que no dedicat a l'ensenyança, la seva obra resultà molt profitosa pel bé dels granollerins i de la comarca vallesana.

No és nostre intent aquí analitzar-la ni fer llista detallada, remarcant les diferents especialitats literàries en les quals En Garrell esmerçà sa intel·ligència; no més direm que el seu fort era la poesia i que, com a poeta, cantà el Vallès, aquesta hermosa contrada, de la qual n'era fervorós aimant i admirador. El Vallès tingué en ell un cronista i un poeta, i Granollers, un home i un bon fill, quin carinyo i abnegació vers la vila nadiua foren estímuls per a més de quatre que, seguint ses petjades, l'han honorada i enlaidida.

L'aspecte polític cal una major predicció per nostra part; puix en aquest punt En Garrell representà a Granollers un element valios d'esquerra lliberal, per quines idees lluità sempre, militant en les hosts republicanes des de la seva joventut fins a les postrimeries de la seva existència.

En «El Congost», periòdic que publicà durant vint anys, hi defensà, ans que tot, les seves dèries republicanes; i mai a Granollers ha sigut tant potent un partit d'extrema esquerra, com quan l'Esteve Garrell comptava amb la seva potencialitat intel·lectual i física.

Tots quants hem treballat en nom d'un ideal en bé de Granollers, la vila dels nostres amors, aquest tròs de terror pel qual els bons fills bateguen d'entusiasme, esmerçant-hi el fruit de la seva intel·ligència els uns, l'aportament de les seves activitats els altres i la decidida cooperació i l'ajuda els més; sempre, i en tot lloc hi havem trobat a l'Esteve Garrell, decidit i encoratjador, disposat al sacrifici i a tot quant feia necessària la seva valiosa intervenció.

Fou un pare amantíssim i un treballador infadigable. Si tots els ciutadans donessin a la seva pàtria l'exemple d'una vida com la d'en Garrell, el mateix en son aspecte intel·lectual, familiar i polític, els pobles caminarien vers encontrades d'abnegació i enlairament que allunyarien el perill de que les passions humanes enterbolissin a voltes intel·ligències dignes de prestar millors serveis a la Societat.

Els qui de debò i des de sempre ens

honravem amb l'amistat íntima d'aquest bon patrici; els qui en els afers polítics tinguérem la sort d'anar sempre del seu braç, no podrem oblidar-lo mai i creiem que no haurem d'esforçar-nos perquè en tot moment se li tingui el record que es mereix per les amargures, penalitats i sacrificis oferts generosament per en Garrell per al bé dels seus conciutadans.

La ciutat de Granollers, tota, sense distinció de cap mena; els uns, per respecte a l'home honradíssim, digne i conseqüent, i altres pel mateix, i per deures d'amistat, regoneixement i adhesió, així ho faràn.

No en tenim el més petit dubte.

FRANCISCO TORRAS

El Mestre

EL dia 7 del passat agost, ens fou arrebatat del món dels vius el malaguanyat patrici, bon granollerí i model de ciutadans, l'Esteve Garrell i Escorsell.

Conegut per l'Avi Garrell, tots quants el tractàrem pronunciàvem aquesta frase, *l'Avi Garrell*, amb barreja de respecte i d'admiració.

Els qui com nosaltres, l'hem tractat en els últims anys de sa existència, hem reconegut, apart una cultura i talent no vulgar, totes aquelles condicions que adornen als ciutadans dels pobles, i que fan exclamar, quan hom bé hi pensa: *Aquest és un home*.

Desconexors d'aquells temps en que fou lluitador polític, no sols en nostra ciutat, si que també als pobles del districte i a la capital, deixarem per a altres que parlin d'en Garrell polític, del ciutadà de Granollers que, afrontant totes les conseqüències i derivacions possibles, digué a tots «qui eren i com obraven».

Des de l'any 13 (època des de la qual el coneixíem) el trobem quasi únicament dedicat a la literatura, escrivint les seves obres, que en diverses ocasions han sigut representades en nostres teatres.

Més, el què per a nosaltres té verdadera importància de l'obra tota que l'Avi Garrell realitzà a la seva vila nadiua, és el treball de Mestre que en mantes ocasions li vegérem portar a cap, d'una manera quieta i reposada, i, per tant, més digna de tot elogi. A l'hora del sol, els diumenges, abans de dinar; en la taula del cafè, molts dies quan el bullici ja era fòra; tot passejant per les aceres de la carretera; a l'escenari de L'Alhambra conferenciant dessobre la història de Granollers; a la vora del brasero o bé a la porta de sa impremta, arraulit—més que assentat—en una cadira, l'hem vist parlant de teatre o de literatura, de política general o bé de petiteses o malifetes de la política vilatana. L'hem vist conversar a tothora amb molts joves que avui el troben en falta, i més li trobaràn encara; els quals, desitjosos de saber quelcom de

tot allò que els turmentava l'esperit, acudien al senyor Garrell, com també l'anomenaven, perquè amb sa veu càlida i vibrant, pròpia de tot aquell que presa en l'expressió del pensament tota la intensitat d'un esperit que viu i pensa noblement. I un dia, hi vèiem els aficionats al teatre, en aquestes tertúlies de l'Avi Garrell, i un altre dia hi trobàvem els qui desitjaven saber de la generació política de Granollers, en aquells temps de alçaments i revoltes; així com altres vegades girava la conversació sobre d'art i artistes.

En Garrell, semblant als filòsofs de l'antiga Grècia, explicava al carrer i a la plaça, a l'andén de l'estació i sota l'ombra dels arbres del passeig, tot allò que ell sabia, sense cap pretensió, bo i posant en les seves converses tota l'ànima d'un home que visqué i morí pensant en millorar la seva vila, a la qual consagrà tots els seus amors.

I escoltant les converses de l'Avi Garrell, ens hi trobàvem un dia amb en Cuch i en Gratacós; amb en Capella i en Vivet; amb l'Amadeu Barbany i en Sarroca...

Per aquesta raó, nosaltres avui, en dir qualques paraules en recordança del qui ens deixà, l'anomenem «El Mestre», no d'ensenyament d'infants, sinó d'ensenyament d'homes. No, mestre de lletres, sinó mestre de civisme; educador dels ciutadans.

PERE VEGUÉ

En Garrell practicava la teoria de que l'home fa el què ell vol.

Demés de pujar tretze fills, i educar-los i instruir-los, li vagà d'intervenir en la constitució i desenrotllament del Casino i de La Unió Lliberal; fou l'ànima de moltes tomboles i festes de caritat, treballant a les nits, com si fos un jove desvaga; jugà a reunions i contra-reunions; conspirà; predicà la bona nova de la Llibertat i de la Democràcia per tots els pobles del Vallès, en totes les eleccions i totes les campanyes de propaganda; seguí la meitat d'Espanya amb els chors d'en Clavé, improvisant poesies i escrivint cròniques en els diaris; viatjà per l'estranger; feu de pelegrí a tots els aplecs, de badoc a totes les fires i de sarauista honorari als envelats de totes les festes majors d'aquesta contrada; feu d'envelador, guarnint molts cops les sales de nostres societats; havia representat comèdies amb còmics i amb aficionats; n'havia escrites i havia escrit milers i milers de quartel·les, amb poesies, treballs literaris, articles de lluitador, de cronista...

A setanta anys, ell no retirava a sa casa, que abans no veiés que ja el contrabaix havia plegat.

I a setanta dos, assetjat per la mort, escrivia versos en el jardí del seu Casino i acabava un drama en tres actes...